

Loft Tipi Konutların Başkalaşım Süreci Bağlamında Türkiye’de Loft Kavramının Analizi: Levent Loft Örneği

The Process of Transformation in Loft Housing Typology: An Analysis of the Loft Concept in Turkey: The Levent Loft Project

Ali Devrim İŞIKKAYA

ÖZET

Özellikle ikinci büyük endüstri devrimi ile birlikte, hammadde kaynakları, ucuz iş gücü, sosyal ve ekonomik hayat koşulları, mal transfer biçimleri ile birlikte, Avrupa ve ABD gibi gelişmiş coğrafya büyük kentlerinde kent içi konumlanmış liman, endüstri işletmeleri ve depolar kentin periferilerine ötelenmişler, söz konusu büyük yer değiştirmeler sonunda, bir tür endüstri mirası olarak kabul edilebilecek, işlevsiz kalmış tüm liman ve ağır sanayi bina ya da binaları, 20. yüzyılın son çeyreği itibarıyla yeniden değerlendirilmek üzere ele alınmaktadır. Serbest planlı, yüksek tavanlı, büyük pencereleri ve çıplak strüktürlü söz konusu endüstriyel kimlikli mekanlar, çalışma ve barınma amaçlı, kayıt dışı olarak öncelikle sanatçılar ve evsizler tarafından, ilk olarak New York kenti, Manhattan Soho bölgesinde düşük bütçeli kişisel girişimler ile dönüştürülmüş ve kullanılmıştır. Marginal bir konut kültürünün ürünü birinci jenerasyon loft konut olarak adlandırılabilir bu örnekler, yüzyıl bitiminde yerlerini, bir tür kültürel, kentsel, mimari fenomen olarak nitelendirilen, mimarlar tarafından beyaz yakalı, yüksek profilli kent soylular için tasarlanmış ikinci jenerasyon loft konutlara terk etmişlerdir. Bu bağlamda, ikinci jenerasyon loft konut konseptine dahil edilebilecek, Maslak Büyükdere Caddesi yanında yer alan Levent Loft Projesi, İstanbul’da ve Türkiye’de ilk loft deneyimi olması, loft yaşam kültürü, tarihi gelişimi, tipolojik biçimlenişi, kentli barınma ritüelleri ve konut ve konut sahibinin profil biçimlenmesi açısından irdelenecek son derece önemli, tekil bir örnektir.

ABSTRACT

In the developed world, one outcome of the second industrial revolution and its transformations in the use of natural resources, cheap labour, social and economic standards of living, and modes of commodity transfer, was the relocation of larger heavy industries to the periphery of cities. What remained in many of these cities as a result of this forced movement was what we might call industrial heritage, large sites made up of vast buildings, warehouses, offices and harbour docks which had outlived their original function. By the last quarter of the 20th century, these structures were being taken in hand and redeveloped for new use as housing. Originating as they did in industry, the majority of these buildings had several structural features in common: open floor plans, high ceilings, large windows and strictly functional interiors and exteriors. The first examples of such places being taken over for residential purposes was in the Soho district of Manhattan in New York. Often informally initiated by artists or as alternative solutions to the problem of homelessness, the transformation here began with low-budget individual enterprises. These constituted only a marginal element of the housing industry and were the first generation of what came to be called loft conversions. By the close of the century, however, this generation had given way to the second, in which loft conversions became a popular phenomenon of urban architectural culture in cities all over the developed world. By this time, the conversions were architect-designed projects being marketed to high-income white-collar urbanites in search of a distinctive style of living. As a unique example of such a second-generation project undertaken in Turkey, the Levent Loft Project on Büyükdere Boulevard in Istanbul is worthy of study both in terms of its own historical development and residential profile, and the general culture of loft living, development of its typology, and urban housing rituals.

Bahçeşehir Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İstanbul.
Bahcesehir University Faculty of Architecture and Design, Istanbul, Turkey.

Başvuru tarihi: 31 Ekim 2014 (Article arrival date: October 31, 2014) - Kabul tarihi: 01 Nisan 2015 (Accepted for publication: April 01, 2015)

İletişim (Correspondence): Ali Devrim İŞIKKAYA. **e-posta** (e-mail): devrim.isikkaya@bahcesehir.edu.tr

© 2015 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi - © 2015 Yıldız Technical University, Faculty of Architecture

Giriş

Özellikle 1970'li yıllarından ortalarından itibaren, kentlerin sosyal, ekonomik, ekolojik ve morfolojik anlamda sürdürülebilirliğinin sağlanması, kentler arası global rekabetin canlı tutulması adına, özellikle ABD, Avrupa ve İngiltere'deki birçok büyük kıyı ya da endüstriyel kent yönetimi, terk edilen ve işlevsiz bırakılmış eski liman bölgeleri ve küçük ölçekli endüstri alanlarını, birer endüstriyel arkeolojik miras ve yeni bir fiziksel çevre ya da yapı stoğu olarak değerlendirmeye, söz konusu bölgeleri kentsel ve mimari ölçekte dönüştürmeye, bölgeyi kente entegre etmeye, bilhassa yeni konut rezervleri oluşturmaya ve kentin bu yolla sürdürülebilir gelişiminin yeniden önünü açmaya odaklı planlama kararları almaktadırlar.

Bu anlamda, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında, ticari faaliyetlerin yoğun olduğu kentlerin liman bölgelerinde konumlandırılmış, kentin dışına doğru endüstriyel göçler sonucu ekonomik değer kaybına uğramış, boşalmış, işlevsizleşmiş, tek alanda bölüntüsüz serbest plan, yüksek tavan, geniş pencereler, çıplak strüktüre sahip atölye, depo ve endüstriyel amaçlı diğer yapılar, politik ve idari kent yönetimi konut politikaları kapsamında barınma alanları olarak yeniden değerlendirilmek üzere gündeme alınmıştır.

Söz konusu endüstriyel yapı stoku, çeşitli sosyoekonomik ve kültürel nedenlerle öncelikle, çalışma ve barınma amaçlı yer ihtiyacında olan düşük kazançlı sanatçıları özellikle 1950'li ve 1960'lı yıllarda kendisine çekmeye başlamıştır.¹ Sanatçılar, siyasi, beşeri, kentsel üst yönetim oluşumlarının aldığı ve uyguladığı organize kentsel dönüşüm karar ve ilkelerinden bağımsız ve hatta bazen de illegal olarak, küçük işletmelerin bölgeyi terkiyle birlikte, orta alt sınıf iş sahipleri ve onların işgücünün yerini almışlardır. Böylelikle, atıl kalmış depo ve fabrika alanları yeni kullanıcıları (sanatçı sakinler) ile birlikte konut kimliği edinmişlerdir. Sanatçıların, üst ölçekli plan karar ve uygulamalarından bağımsız, örgütsüz ve spontan biçimde endüstriyel yapılarına, kendi ihtiyaçları doğrultusunda konut ve atölye kimliği yükleyerek dönüştürmeleri, bu makalenin de konusunu oluşturan loft mekan kavramının temelini oluşturmuştur (Şekil 1).

Loft, kelime anlamı olarak, eskiden, üst kat, beşik çatı altında kalan alan en üst katın tavanının duvarlarla çevrili taşıyıcıları, temelde depolama amaçlı kullanılan tavan arası şeklinde tanımlanmıştır. Teknik Terimler Sözlüğü'nde loft kavramı "tavan arası, dam altı; samanlık, güvercinlik; kilise balkonu" şeklinde karşılık bulmuştur. En yaygın kullanımı, çok katlı depo ve en-

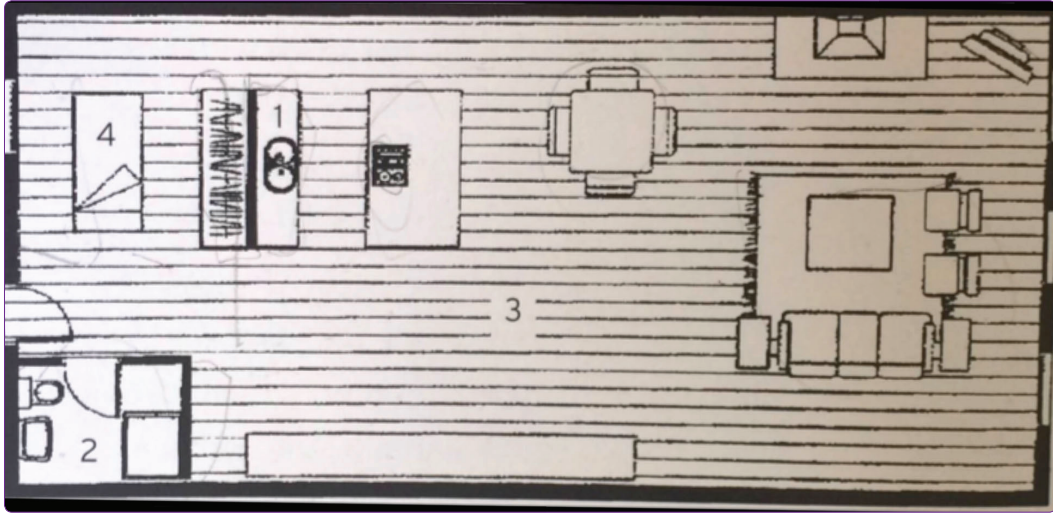
Şekil 1. Henry Ossawa Tanner sanatçı loftu, Paris, 1900.

düstriyel yapıların her katındaki büyük ve genellikle açık alanlara verilen ad olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde loft kavramını; fabrika, depo, üretim atölyeleri gibi endüstriyel hizmete yönelik tasarlanmış alanların, barınma ve çalışma alanına dönüşümü olarak tanımlamak mümkündür. Sharon Zukin'e göre loft yapılar, genellikle beş ile on kat ve 150-900 m² arasında değişen alanlara sahip, klasik mimari detay ve yüksek tavanlı iç mekan özellikleri itibarıyla 19. Yüzyıl sonu geç İtalyan Rönesans'ı konut özelliklerini yansıtan barınma mekanlarıdır. 1950'li yıllarda ilk olarak ortaya çıkan loft kavramı 1970'lerde orta gelir grubuna ve diğer potansiyel yerleşimcilere zamanla hitap etmiş ve daha geniş kitlelerin ilgisini çekmiştir. Söz konusu kavram ve uygulamaları, aynı zamanda örneğin Londra'nın işçi mahallelerindeki işçi hanelerinin orta ve üst sınıf tarafından satın alındığı ve şık, lüks yüksek düzeyli konfor barındıran konutlara, dolayısıyla bölgenin sosyal karakterinin de değiştirildiği, bir bakıma genel anlamda eski, köhne-könmüş kent merkezinin yatırım için cazip hale getirildiği ve 1964 yılı itibarıyla "gentrification" – soylulaştırma paradigması² ile açıklanan, önemli bir kentsel dönüşüm hareketinin parçasını teşkil etmektedir.

Kent merkezlerinde konumlandırılmış, değişen ekonomik, ticari dinamikler bağlamında değer kaybeden üretim bölgeleri içindeki erken endüstriyel dönem işçi konutları ve dönemin ağır sanayi sektörüne ait, işlevsiz kalmış depo ve fabrika alanları, özellikle su kentlerinin liman bölgelerinde yer alan küçük üretim atölyeleri ve depo olarak inşa edilmiş endüstriyel yapılar, liman işletmeleri, 20. yüzyılın ortalarından itibaren, bir takım sosyoekonomik nedenlerle barınacak, çalışacak ve yaşayacak yer ihtiyacında olan, ucuz ve fonksiyonel ya-

¹ Zukin, 1982.

² Glass, 1964.

Şekil 2. Loft mekanlarda serbest plan anlayışı, Blesso Loft, New York, 2005.

şam alanı arayan düşük kazançlı sanatçılar, toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda ötekiler tarafından, konut sorununa alternatif bir çözüm olarak yeniden değerlendirilmiştir.

Endüstriyel mirasın, depo ve fabrikaların, liman işletmeleri tesislerinin konut yaşam alanına dönüştürülmesine, dolayısıyla, loft konut tipinin ilk örneklerine, küçük endüstriyel üretimin yoğun bir şekilde görüldüğü Hudson ve East nehirleri arasında bir liman bölgesi olarak çalışan ve küçük endüstriyel faaliyetlerin yaşandığı New York kentinin, Manhattan - Soho bölgesinde rastlanmıştır.³ 19. yüzyıl itibarıyla Kanal Caddesi, Broadway, Howard, Crosby, Doğu ve Batı Houston ve Batı Broadway ile sınırlandırılmış, deniz ticareti ve imalat sanayi için alan temin eden depo inşaatlarına tanıklık etmiş, Soho Tarihi Liman Bölgesi mimari anlamda, New York’un en birleşmiş bölgesidir ve dünyanın bugüne kadarki en büyük dökme demir karkas yapıları da buradaydı.⁴ Genellikle beş, altı kat yüksekliğinde, içeriye yeterli ışık girmesini sağlayan geniş pencereci depo binaları, karakteristik tuğla cephelere, çatı ışıklıklarına ve endüstriyel yapıların mimari özelliklerinin bir sonucu olarak bölüntüsüz serbest planlı yüksek tavanlı geniş açıklıklı “tek mekan” alanlara sahip idi. Tavanlar 3.6-4.6 metre yüksekliğinde ve tonoz biçimli kemerlerle (daha ufak binalarda) ya da kolonlarla desteklenmiştir. Modern binalarda kullanılan inşaat malzemesinin aksine, bu yapılarda kullanılan malzemeler daha sağlam (tuğla ve demir) ve daha değerli (zemin genelde meşe ve pencere pervazları bakır) öğelerden oluşmaktadır.⁵ 1960’ların başında, depo ve fabrika alanlarında ‘yaşama’ hareketi New York’un Soho bölgesinde ortaya çıkmıştır (Şekil 2).

Geniş alan ve düşük fiyat avantajından faydalanmak isteyen düşük gelirli sanatçılar bir önceki sahiplerinin değişen ekonomik altyapı nedeniyle terk etmek zorunda kaldıkları bu mekânlara yerleşmiş, Soho bölgesi, bu eski depo ve atölye binalarına yerleşen yeni sakinleriyle birlikte Manhattan’ın çehresini değiştirmeye başlamıştır. Bu yeni ‘sanatçı sakinler’ Soho’daki ‘soylulaştırma’ sürecini başlatmışlardır. Soho’nun sanatçılara cazip gelen yönü, geçici, çok amaçlı kullanıma yönelik büyük alanlar sunan yapıların düşük kiralara sahip oluşudur. Sanatçıların depo ve atölye alanlarını ideal bulmalarının bir diğer nedeni de binaların mevcut yapısının sanatçıların ihtiyaç duyduğu her şeyi sunma özelliğidir. Bu özellikler, yaşayacak, çalışacak ve işlerini sergileyecek, bol miktarda engelsiz geniş alan ve doğal ışıktır. Yapısal dayanıklılık kapasitesi ve standart olarak üç buçuk metre yüksekliğindeki tavanlar sanatçıların büyük sanat eserleri yaratabilmesine olanak tanıyor ve ayrıca büyük ölçekli deneyleri mümkün kılıyordu. Depoda yaşamak kiracıya tamamen bireysel bir alan imkânı sağlamış ve bu alanlarda bir evin neye benzemesi gerektiği konusunda daha önceden belirlenmiş bir tarz ya da bütünlüğe dair sosyal bir fikir ortaya konmamıştır. Ancak genel anlamda, iç mekanlarda çok fazla mobilya olmamasının ya da rahat yaşama konusuna çok fazla aldırış edilmemesinin bir nedeni de bu gizlilik ihtiyacı olmuştur. Kullanılan alanlarda sadece çalışmak ve uyumak için gerekli olan şeyler yer almıştır. Dolayısıyla bu binalarda geçici bir hava hâkimdir. Yapı, sabit duvarların ya da bölmelerin olmadığı açık bir alan ve serbest plan anlayışına sahip olduğu için, sürekli değişebilme kapasitesine sahip olmuştur. Endüstriyel mimari kimliğin büyük ölçüde korunduğu bu “loft” alanlarını tanımlayan tek şey, kullanım fonksiyonudur.

³ Hornick, O’ Keefe, 1984.

⁴ Garvin, 2002.

⁵ Field, 1999.

Soho'da depo ve atölye alanlarının yeniden kullanımı aynı zamanda insanları kente geri getirerek kentin yenilenmesinde dahili bir rol oynamıştır. Sanatçılar bu anlamda yeni bir trend oluşturarak endüstriyel loft mekanda yaşamının "modaya uygun ve havalı" bir şey olarak nitelendirilmesine yardım etmişler ve bu yaşam tarzına özenen başka kişiler de kısa süre sonra onların peşinden gitmişlerdir.⁶ Orta sınıf, terk edilmiş ancak yavaş yavaş mahalleye dönüşmeye başlayan bu yerlerde ekonomik ve kültürel bir değer olduğunu fark edip, depoları yatırım yapmanın ekonomik anlamda stratejik bir yaklaşım olduğunu anlayınca değer kazanma süreci de başlamıştır. Terk edilmiş bölgeler öncü sanatçıların girişimi ve yaratıcılığı sayesinde yeniden dirilmiş fakat bölge zenginleşince, sanatçılar kaçınılmaz olarak orayı terk eden ilk kişiler olmuşlardır. Depo ve atölyelerin konut ve yaşam alanı haline gelmesiyle birlikte soylulaştırmanın asıl mağdurları, orta-alt sınıf olan iş sahipleri ve onların işgücü olmuştur. 1970'den önce buradaki loflara taşınan ilk jenerasyon sanatçı, zanaatkar, oyuncu, fotoğrafçı ve marangozlar da zaman içinde kendilerinden önceki yerleşikler gibi soylulaştırma süreciyle beraber bölgeyi terk etmek zorunda kalmışlardır.

Ekonomik değeri ciddi şekilde artan ve bina fiyatları iyice yükselen Soho, şehir içinde yaşamak isteyen ve fiyatı artan depoların kirasını karşılayabilecek güce sahip yeni bir kullanıcı tipi ile tanışmıştır.⁷ Ekonomik güce sahip genç profesyonellerden oluşan yeni orta sınıf, bölgedeki fiyat artışına uyum sağlayamayan sanatçıların yerlerini almaya başlamıştır. Bu yaşam biçiminin çekici taraflarından biri şehir merkezine, iş yerine ve sosyal tesislere yakın konumlanışıdır. Bu da bölgeye daha çok insanın, kurumun ve paranın gelmesi ve sanatçıların, kaçınılmaz olarak, gitmesi ile neticelenmiştir. Sharon Zukin, yerinden edilme durumunu, evrimsel bir süreç olarak izah etmiştir.⁸

Bir zamanlar kabul edilemez bir yaşam biçimi olarak görülen trend, modaya uygun ve aranan bir şeye dönüşmüştür. Artık yeni bir sınıf depo ve atölyede yaşama biçimini benimsemiştir. Orta sınıf ya da burjuva kesimi, iyi eğitilmiş ve varlıklı profesyoneller sanat dünyasının genel ambiyansına ve parıltısına kapılmışlardır. Emlakçılar büyük depoları kooperatif satışına ya da lüks kiralık yerlere dönüştürmek için yatırım yapmak üzere bölgeye akın edince, yeni moda bir kent yaşam tarzı da oluşmuş olmuştur. Sonuç olarak binalar ufalmış, hem kiralar hem kooperatif fiyatları metrekare başına artmıştır. Bu binalara yerleşen yeni nesli Hamnett⁹ "metropol kökenli, son derece havalı, yirmili ya da otuzlu

yaşlarında, muhtemelen kültürel ya da yaratıcı iş kollarında çalışıyor ve depoda yaşamayı, mimarisi, sağladığı alan, şehir içindeki konumu ve kentsel yaşam tarzından ötürü seviyor" şeklinde tanımlamıştır.

Dolayısıyla, özellikle Soho bölgesinde, loft tipi konut mekanına özgün ve marjinal biçimde ilham veren, depo ve atölye yaşantısının evcilleştirilmesi dolayısıyla loft kavramının evrim sürecinde yüksek eğitim ve ekonomik profilli kent kökenli burjuvanın rolü 1970'lerden itibaren göz ardı edilemez bir boyuta gelmiştir.¹⁰

Medyanın görünür kıldığı loft tipi barınma biçimleri planlamacıların ve politikacıların da gelişimini desteklemesi sonucu sıra dışı bohem hayatın simgesi olmaktan çıkmış popüler bir kent konutu kültürüne dönüşmüştür.¹¹ New York Soho'da yaşanan başkalaşım süreci İngiltere'nin özellikle liman kentleri olan Londra, Liverpool ve Manchester'da da benzer kronolojide gelişim göstermiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere ağır sanayi yatırım politikalarında değişikliklere gitmiş, liman organizasyonlarını yenilemiş ve kentlerden ağır sanayi ve liman organizasyonlarını merkezden ötelemiştir. Bu süreç içerisinde örneğin Londra yarım milyon fabrika işçisini kaybetmiştir. 1950 ile 1981 yılları arasında limanlarda çalışan işçi nüfusu 30.000'den 2000'e kadar gerilemiştir. Söz konusu değişim sonucunda kent içinde işsiz kalmış, köhneleşmiş liman ve ağır sanayi tesisleri, düşük gelirli sanatçı ve toplumun bohem kesiminin barınma ve küçük ölçekli, kişisel üretim alanlarına dönüştürülmüştür. Geniş alan ve düşük fiyat avantajından faydalanmak isteyen düşük gelirli sanatçılar, daha sonrasında bu mekanları, beyaz yakalı orta ve yüksek sınıf burjuva kesimine devretmek zorunda kalmış, söz konusu loft mekanlar önceden tasarlanmış, mekansal kurgusuna, yapısal özelliklerine müdahale edilmiş, bu özellikleri genişletilmiş, yüksek bedelli konut mekanlarına evrilmişlerdir (Şekil 3).

Bu makalenin öncelikli amacı, loft konut anlayışını, sınıfsal değişim ve dönüşüm, soylulaştırma kavramı ile birlikte ele alarak tanımlamak, loft barınma kavramının ve pratiğinin konut kimliği bağlamında oluşum ve dönüşüm koşullarını, kentle ilişkisi, kent ve kentsel yaşamla ilişkisini kullanıcı profili gibi etmenlerle birlikte kavramsal olarak irdelemek, loft mekan kurgusu ve deneyimi olgusunun evrimini tipolojik olarak çözümlemek, loft konut mekan organizasyonu ve kullanıcı profili başkalaşım süreci üzerine tipolojik bir değerlendirme yapmak, loft olgusunda mekansal başkalaşım sürecinin öne sürdüğü yaşamdaki endüstriyel belleğin (mekân ölçütleri, mekansal örgütlenme, mobilya, donatı, detaylar) kul-

⁶ Berens, 2011.

⁸ Zukin, 1982

⁷ Lorente, 2000

⁹ Hamnett, 2007, s.106.

¹⁰ O'Kelly, Dean, 2007.

¹¹ Banks, Tanquerri, 1999.

Şekil 3. Açıkta bırakılan strüktürel öğeler, Soho Loft, New York.

lanıcı profili üzerindeki etkisini saptamaktır. Bu anlayış içerisinde, loft yapılar; oluşum ölçütleri, kullanım ölçütleri ve yapısal ölçütler bakımından ele alınmış, farklı örnekler ışığında; loft mekanların hacimsel, yapısal, iç mekân özellikleri, mekân ölçütleri ve mekânsal örgütlenme şekli; mobilya ve donatı elemanları plan şemaları incelenmiş, loft mekânların endüstriyel karakteristik öğeleri (yüksek tavan, serbest plan, çıplak strüktür, geniş pencereler) betimlenmiş, loft konutta tek mekan olgusu, konut iç mekân öğeleri, donatı kullanım biçimleri, kullanılan malzeme ve detaylar, sınırlayıcı öğelerin konut iç mekân üzerinde etki ve fonksiyonları, kullanıcı ihtiyaçları, istek ve gereksinimleri doğrultusunda avantaj ve dezavantajları üzerinde kısmen durulmuştur.

Makalenin ikinci amacı doğrultusunda, Türkiye konut kültürü içerisinde mekan organizasyonu ve kullanıcı profili ilişkisi bakımından loft kavramı ve pratiğinin edinmiş olduğu konumun ve ülke konut politikaları, konut - kullanıcı – kent ilişkilerin analizi yapılmıştır. Türkiye’de loft yaşam biçimi özelliklerini sosyal ve fiziksel ölçekte tespit edebilmek amacı ile İstanbul, Levent’te yer alan ‘Levent Loft’ konut projesi, alan çalışması için seçilmiş, alan ziyaretleri, röportaj ve konut kullanıcısının demografik özellik ve sosyokültürel karakterini, yaşam biçimi özelliklerini ve komşuluk ilişkilerini de kapsayan, kullanıcı ile bir anket çalışması yapılmış, makalenin son bölümünde, metnin ikinci amacına yönelik olarak anket çıktıları değerlendirilmiştir.

Bu bağlamda anket sorularının konusunu ilk olarak kullanıcının kimliği, konut mekanı tipolojik özellikleri, iç mekân karakteristiği ve niteliksel özellikleri, mekânsal ve donatısal endüstriyel izler, dönüşüm, iç mekânın niteliksel ve niceliksel karakteristiği ve içeriği oluşturmaktadır.

Levent Loft kullanıcılarına yoğunluğu kapalı uçlu soruların oluşturduğu anket formunda üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, ‘demografik özellik ve sos-

yokültürel karakter, ikinci bölüm, ‘yaşam biçimi özellikleri’, üçüncü bölüm ise ‘komşuluk ilişkileri’ analizini kapsamaktadır. Çalışma sonunda 144 konut birimine sahip yapıdaki 34 konut birimi kullanıcısından geri dönüş alınmıştır. Doldurulmuş 34 anket formundaki veriler SPSS programına aktararak değerlendirilmiştir. Oluşturulan grafikler ve tablolar ile birlikte kullanıcı profili, loft mekân karakteri, kullanıcı-mekân arasındaki etkileşim ve yansımalar gibi unsurlar değerlendirilmiştir.

Loft tipi konutların oluşum, dönüşüm ve başkalaşım süreci

20. yüzyılın ikinci yarısından günümüze kadarki süreç içerisinde loft konut anlayışı; kullanıcı ihtiyaçları, istek ve gereksinimleri doğrultusunda, değiştirilebilir, kişiselleştirmeye uygun, duvarlarla sınırlandırılmayan, genellikle endüstriyel, özgün ev vizyonu sunan, dönüşüm öncesi genellikle üretim yapıları olmaları ve endüstriyel işlevlere yönelik tasarlanmaları dolayısıyla serbest plan, bir tür iç, esnek ve tek mekan organizasyonuna sahip olagelmiştir. Bu anlayış içerisinde, kullanıcının konutunun tasarımında önemli bir rol üstlenmekte ve bir anlamda kendi konutunun tasarımcısı olabilmektedir.

Yapısal olarak dört temel dört temel endüstriyel karakteristik öğeyi (yüksek tavan, serbest plan, çıplak strüktür ve geniş pencereler) bir arada barındıran loft konutlarda, donatı elemanlarının işlevsel olarak gruplandırılması ve yerleştirilmesi suretiyle mekân ve mekânlar arası geçişler ve farklı işlevlerin görsel olarak birbirinden ayrılması sağlanmaktadır. Loft mekanlarda oturma, yatma, çalışma, mutfak ve banyo alanları tek bir mekân içinde yer almaktadır. Banyo ve hizmet alanları özel alan olmaları nedeniyle bölücü elemanlarla mekândan ayrı tutulmakta, fakat mutfak yaşama mekânının bir öğesi olarak ele alınmaktadır.

Loft yapılar genellikle 150 ile 900 metrekare arasında değişen alanlara sahiptir ve tavan yükseklikleri 3,5 - 5 metre kadardır.¹² Bu bağlamda loftlar büyük sanat yapıtlarını sergilemek, endüstriyel soba ve buzdolaplarını kullanmak, yenilik yaratmak veya dekor deneyimleri yapmak isteyen kullanıcılar için uygun ölçütlere ve mekânsal özelliklere sahiptir.¹³ Genellikle ahşap ve çelik karkas kagir konstrüksiyon loft yapılar içerisinde genellikle açıkta bulunan ya da bırakılmış taşıyıcı sistem, kolon ve kirişler, ayrıca havalandırma ve tesisat boruları, mekanın dönüşüm öncesi endüstriyel geçmişinden izleri içerir. Tasarlanmış loft mekânların özgün özelliği olan bu görünüş ‘çıplak strüktür’ olarak ifade edilmektedir.

¹² Zukin, 1982.

¹³ Zukin, 1982.

Şekil 4. Flex house planı, İspanya.

Şekil 5. Sources in light loftu, Belçika.

Yine loft mekânların üretim geçmişinden ileri gelen ‘geniş pencereleri’, güneş ışığının içeri girmesini kolaylaştırarak iç mekânın aydınlık olmasını sağlamaktadır.

Günümüzde loft yapılar oluşum, kullanım ve yapısal özellikleri ya da ölçütleri bakımından birbirlerinden farklılaşmaktadırlar. Kullanım ölçütleri bakımından tipolojik bir irdeleme yapıldığında, fonksiyonunu yitirmiş imalathane, fabrika, depo yani kullanılmayan üretim ve endüstri yapılarından dönüştürülerek işlevlendirilen birinci grup loftlar ve günümüzde kullanıcı istek ve talepleri doğrultusunda loft mimari ölçütleri taklit edilerek tasarlanan ikinci grup loftlar olarak iki ayrı bölümde incelenebilir. Bu bağlamda, özellikle ABD, İngiltere ve Almanya gibi ülkelerde yer alan loft konut örnekleri, hacimsel, yapısal, iç mekân özellikleri, mekân ölçütleri ve mekânsal örgütlenme şekli; mobilya ve donatı elemanları, varyatif plan organizasyonları açısından tipolojik bir değerlendirmeye tabi tutulabilir.

Oluşum özellikleri bakımından irdelendiğinde, ‘doğal loft’, ‘gerçek loft’ ve ‘ara loft’ olarak adlandırılan loftlar, ‘endüstri yapılarından dönüştürülerek yeniden işlevlendirilen birinci grup loft konutları olarak nitelendirilebilir.¹⁴ Doğal loft konut anlayışı, söz konusu endüstri-

yel yapıların ilk kullanıcıları olan düşük gelirli sanatçılar tarafından, endüstriyel ve ticari işlevlerinin sonlanması ile, bir süre serbest plan anlayışı dâhilinde yaşama ve çalışma alanı olarak değerlendirilmesi ile oluşmuştur. Doğal loftlar, büyük mekânsal hacim ve yüksek tavanlara sahiptir. Bölüntüsüz tek alanda, yapı strüktürü açıkta bırakılmış ve geniş pencereler kullanılmıştır. Doğal loft mekanlar, maddi yetersizlik ya da yasal kısıtlamalardan dolayı onarım ve yenileme görmemiş ve konutsal yaşam koşulları için gerekli konforu yeterince sağlayamayan ortamlardır. Gerçek loft olarak adlandırılan mekanlar, çağdaş kent konut kültürü bağlamında barınma konforunun esas alınarak örgütlendiği, serbest plan anlayışının hakim olduğu, panel, sabit ya da hareketli bölücü eleman ve konut mobilyaları ile ıslak ve kuru hacimlerin birbirinden organize bir şekilde ayrıldığı süreklilik içeren mekanlardır. Barcelona’da Flex House ve deri atölyesinin dönüşümü sonrası Brüksel’de Sources in Light loft konutları her iki loft grubunun özellikli örnekleri olarak düşünülebilir (Şekil 4 ve 5).

Birinci grubun son örneği olan ara loft konutları, gerçek loftlar gibi dönüştürülmüş endüstriyel binalarda konumlandırılmışlardır. Temelde doğal loftun düzenlenmesiyle dönüştürülmüş mekânlardır, fakat buradaki endüstriyel karakter ve doku büyük ölçüde yok edilmiştir. Ara loftlarda, loft mekânların dört temel endüstriyel karakteristik ögesi olan ‘yüksek tavan, serbest plan ve geniş pencereler’ vurgulanmış, fakat loft mekânın endüstriyel karakterine gönderme yapan ‘çıplak strüktürün’ göz ardı edilebilmesiyle endüstriyel mekan anlayışı zedelenmiş ya da büyük ölçüde yok edilmiştir.¹⁵ Kullanıcı tercih ve ihtiyaçları, mekânın fonksiyonu doğrultusunda şekillenen gerçek loftlar gibi ara loftlar da, farklı mekân organizasyonları, renk ve dokular, donatılar, tefriş elemanları ile birçok tasarım örüntüsüne sahiptir.

Özellikle 20. Yüzyılın son çeyreğinden bu yana, kent kökenli, bekar ya da genellikle çocuksuz birey ya da çift, orta, üst-orta sınıf, yüksek eğitim profili, beyaz yakalı nüfusun, kentle ekonomik, kültürel, sosyal bağlamda ilişki kurma amacıyla, özel hayat, çağdaş çalışma koşulları ve üretim faaliyetleri bağlamında loft mekânlara karşı artan ilgi ve talepleri, birinci grup loft konut kavramının, tasarımcı tarafından endüstriyel mekan kimliği, öz geçmişi ve mirasından bağımsız olarak yeniden yorumlandığı, tasarlandığı ikinci grup loft mekan konseptini ortaya çıkarmıştır.

İkinci gruba dahil edilen ‘sahte loft’ ve ‘yeni loft’ mekânları, dönüştürülmüş bir endüstriyel yapıda yer

¹⁴ Karagöz, 2007.

¹⁵ Karagöz, 2007.

almayan, sonradan uygulanmış, gerçek loftlarda bulunan endüstriyel karakterin ve mimari ölçütlerin taklit edilmesiyle kendi bağlamları içinde düzenlenmiş ve tasarlanmış kent konutlarıdır. Mekânsal örgütlenme açısından gerçek loftlarda var olan dizilim ‘sahte loft’ ve ‘yeni loft’ türlerinde taklit edilmiştir.¹⁶

‘Sahte loftlar’, loftların tipik mimari kriterlerine göre düzenlenmiş ve loft yapıların dört temel endüstriyel karakteristik ögesine sahiptirler. Serbest plan anlayışı benimsenerek birimler konumlandırılabilir. Strüktürel öğeler açıkta bırakılarak ve mekânda ahşap, taş beton gibi sert malzemeler kullanılarak doğal loftlardaki endüstriyel karakter vurgulanır.

‘Yeni loftlar’, sahte loftlarda olduğu gibi dönüştürülmüş bir endüstriyel yapıda yer almamaktadırlar. Loft ölçütleri ışığında yeni tasarlanmış genellikle betonarme yapılarıdır. Yeni loftlar, loftların dört temel endüstriyel karakteristik ögesi olan ‘serbest plan, yüksek tavan ve geniş pencereleri’ karşılıkların, çıplak strüktür anlayışını bütüncül olarak korumazlar. İç mekânda açıkta bir şekilde konumlandırılan kolon ve kirişler gibi yapısal öğelerini ve tesisat elemanlarını bu loftlarda görmek mümkün değildir (Şekil 6 ve 7).

Kullanım ölçütlerindeki çeşitlenmeler incelendiğinde, loft mekanların farklı işlevlere göre tasarlanabildikleri görülmektedir. Söz konusu mekanlar konut, atölye, kafe, restoran, sergi alanları, ofis, müze gibi türlü amaçlara yönelik düzenlenebilmektedirler. Bu bağlamda kullanım ölçütleri bakımından loft mekânlar ‘konut loft’, ‘konut- atölye loft’ ve ‘ticari- kamusal loft’ olarak sınıflandırılabilir.

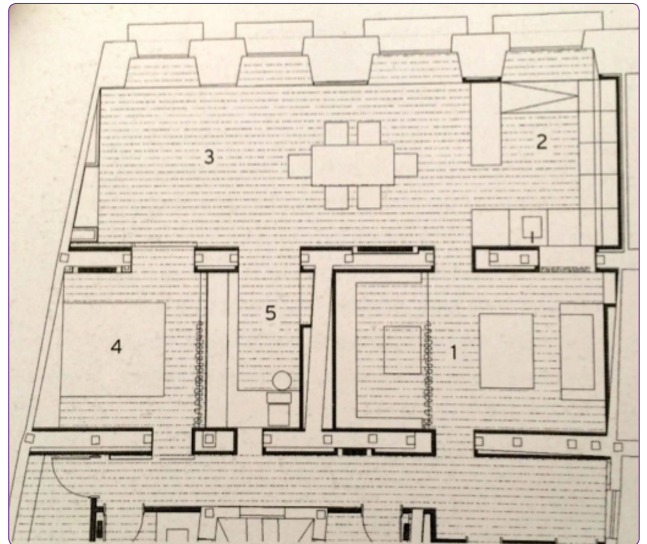
Yapısal özellikleri bakımından loft türleri ‘loft ev’, ‘loft apartman’ ve ‘çatı loft’ olarak irdelenebilir. Bu bağlamda, ‘loft evler’, loft yapıların tipolojik özellikleri göz önünde bulundurularak tasarlanmış müstakil evlerdir. Oluşum ölçütlerine göre, loft kavramı benimsenerek tasarlanmış olup sahte loft veya yeni loft özellikleri ile uyumludurlar. Bu yapılar dönüştürülmüş bir endüstriyel yapıda yer almayan, sonradan uygulanmış, gerçek loftlarda bulunan endüstriyel karakterin ve mimari ölçütlerin taklit edilmesiyle yeni düzenlenmiş ve tasarlanmış betonarme yapılarıdır.

‘Loft apartmanlar’ birden fazla kata sahip ve her katında bir veya birkaç daire bulduran yapılarıdır. Loft kavramı benimsenerek yeni tasarlanan veya geniş hacimli ve büyük metrekarelere sahip çok katlı bir endüstriyel yapının bölünerek daha küçük ölçekli birimlere dönüştürülmesi ile oluşmaktadır Tipolojik özellikler bağlamında loft yapıların temel ölçütleri ile

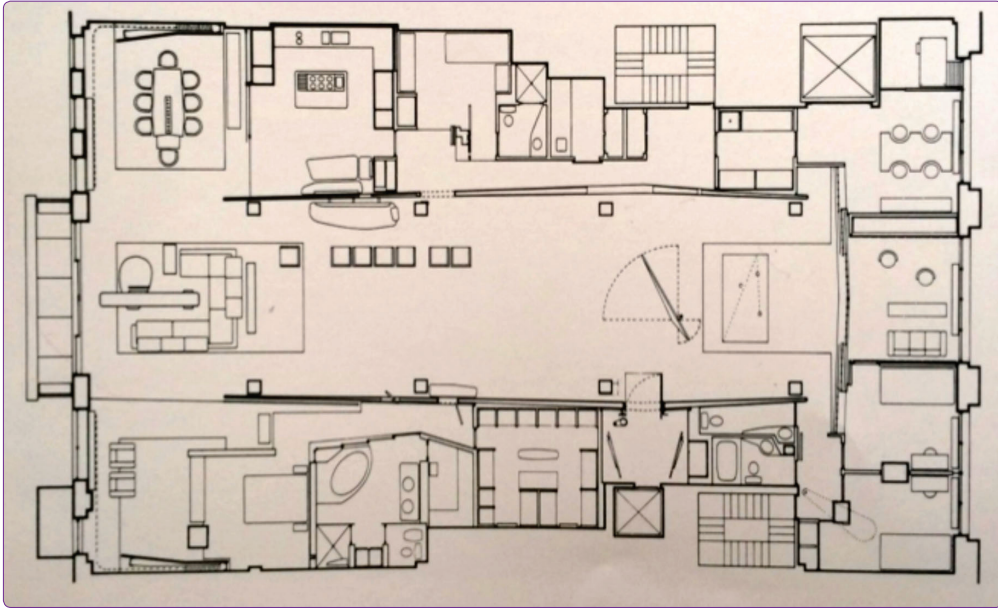
Şekil 6. Loft in plaza mayor, İspanya.

örtüşürler. Loft apartmanlar, birden fazla mekân tipolojisine sahip olabilmektedir; mekân büyüklükleri, asma katlı veya tek katlı birimlere sahip olmaları bunlardan bazılarıdır. ‘Çatı loftlar’ yüksek bir yapının en üst katında yer almaktadırlar. Yapıda yer alan diğer birimlerden tipolojik özellikleri ile ayrılmaktadırlar. Özel bir giriş, ayrı bir asansör, yüksek tavanlar, mahremiyet bunlardan bazılarıdır. Lüks hayata özgü, pahalı yerleşim alanları olarak günümüzde karşılığını bulmuştur (Şekil 8-12).

Şekil 7. Loft in Plaza Mayorplan, İspanya.

¹⁶ Karagöz, 2007.

Şekil 8. Quandt loft plan, New York.

Levent Loft örneği'nin analizi

Tasarımı Tabanlıoğlu Mimarlık tarafından 2006 yılında gerçekleştirilen Levent Loft Proje Alanı, İstanbul, Levent'te, İstanbul'un iş, eğlence hayatı açısından en dinamik hattı üzerinde olan Maslak- Levent aksında, kentin güney-kuzey doğrultusunda büyümesi sürecinde, 1960'lardan bu yana dört ayrı jenerasyon içerisinde gelişme göstermiş, üst gelir grubuna ait kapalı site konut yerleşimleri ile özgün bir kentlilik barınma kültürü ve potansiyeli barındıran Levent bölgesinde yer almaktadır. Tüm toplu taşıma araçlarına, Tem, E5, Fatih Sultan Mehmet ve Boğaz Köprüsüne yakın olarak inşa edilmiştir. Eğlence, alışveriş merkezlerine yakın, sosyal yaşamın tam ortasında ve kentin merkezinde yer alan bir konu-

ma sahiptir. Levent Loft binası, loft mimarisinin özelliğine göre, var olan bir binanın yeniden yorumlanmasıyla ortaya çıkarılmıştır. Yapı, konut projesi olarak ele alınmadan önce, ilaç fabrikası olarak kullanılması düşünülmüş, fakat uygulanmamıştır. Ofis binası olarak inşaatına başlanan bina, mevcut beton, karkas yapı korunarak konut olarak tekrar ele alınmıştır (Şekil 13 ve 14).

Bir yapının daha küçük ölçekli konutlara bölünmesinden oluşan Levent Loft, tipolojik özelliklerinin incelendiğinde, 'Loft Apartman' ölçütleri ile uyumludur. Mevcut yapının betonarme karkas elemanları (kolon, giriş, tavan) gizlenmeden, yeni fonksiyonun gerektirdiği elemanlar sadelikle mekânın bir elemanı olarak, loft konseptiyle yeniden tasarlanmıştır. Tercih edilen endüstriyel estetik çevrenin yakın geçmişine ve yapının orijinine bağlantıyı desteklemektedir. Levent Loft sadece bir konut bloğu olarak değil aynı zamanda yüksek ekonomik ve eğitim profil kentliye, barınma, çalışma, eğlence gibi faaliyetleri kolaylıkla gerçekleştirebileceği, prestij ve ekonomik kar sağlayan, kentin Avrupa yakasının omurgalarından birini tutan ve hatta belirleyen güncel MİA konumundaki Levent'te, üst düzey nitelikte sosyal bir yaşam alanı olarak planlanmış çok amaçlı bir mimari ünitedir. 3870 metrekairelik bir arsa üzerinde uzun, ince dikdörtgen bir plana sahip, iki ayrı çekirdek ile sirkülasyon organizasyonu sağlanan iki ayrı blok (onbir katlı ön blok ve yedi katlı arka blok) olarak tasarlanmış yapı içerisinde, zemin ve bodrum katlarda, lobi-lounge, resepsiyon, toplantı salonu ve fitness, spa alanları, sağlık merkezi, lokanta, yüz on araçlık otopark, mekanik-tekniik hacimler ve depo gibi ortak ve özel

Şekil 9. Quandt loft yaşam alanı, New York.

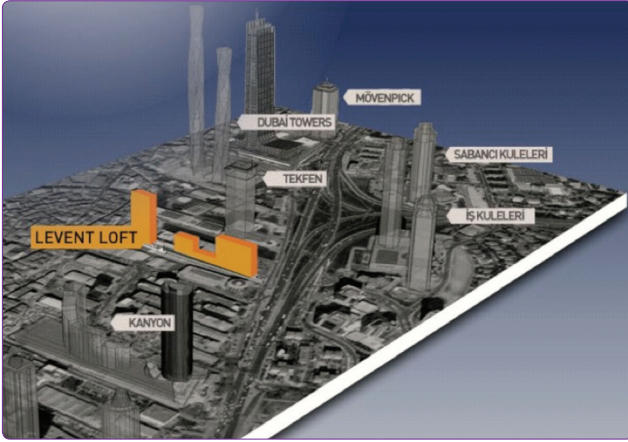
Şekil 10. Berlin iLoft konut planı, İstanbul.

Şekil 11. San Isidro loft apartman örnek kat planı, Peru.

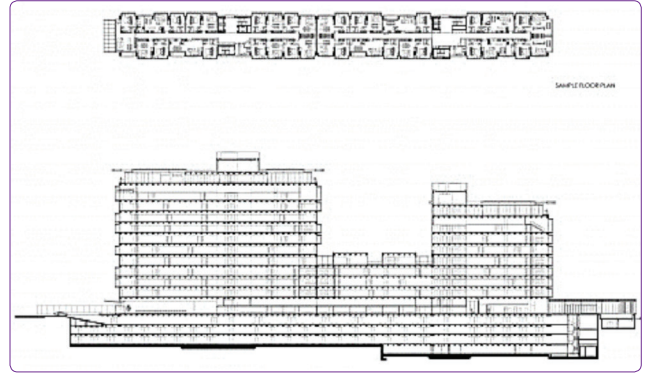
Şekil 12. San Isidro loft apartman kesitleri, Peru.

Şekil 13. Levent Loft'un İstanbul Maslak'taki konumu.

Şekil 14. Levent Loft cephe görünümü.

Şekil 15. Levent Loft normal kat planı ve kesiti.

Şekil 16. Levent Loft Binası kuzey cephesi.

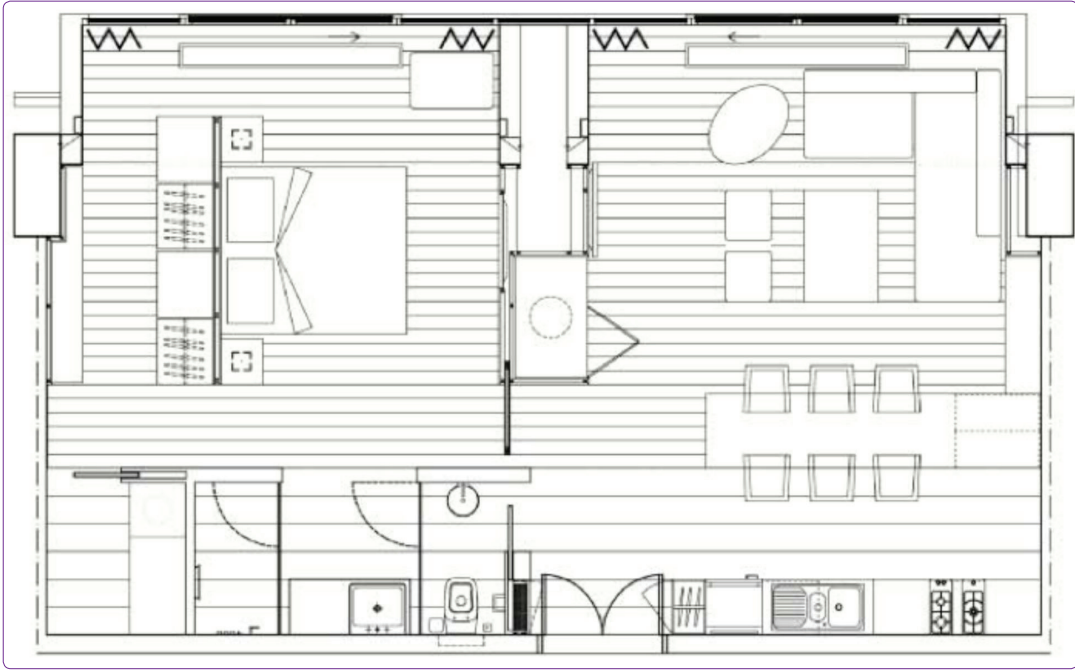
alanlar ve zemin üstü katlarda göre Levent Loft son on yıldır kent dışına taşınan seçkin yerleşimlere alternatif olarak kentin merkezinde düzenli, sakın ve kaliteli bir yaşama biçimini modern standartlarda sunmakta olan loft konut grubu bulunmaktadır¹⁷ (Şekil 15 ve 16).

Levent Loft konut tipolojisi

Tasarım süreci içerisinde öncelikle ofis yapısı olarak inşaatına başlanan, daha sonra mevcut strüktür korunarak, konut ve diğer işlevler için Tabanlıoğlu Mimarlık Bürosu tarafından tekrar ele alınan, gerçek bir loftun tüm özelliklerini barındıran Levent Loft projesi, oluşum ölçütü bakımından sahte loft özellikleri ile uyumluluk göstermektedir. Levent Loft projesi kapsamında büyüklükleri net alan bağlamında 68 ve 182 metrekare arasında değişmekte olan 144 adet 21 farklı plan ve büyüklüğe sahip konut mekanı bulunmaktadır. Proje bağlamında, her konut için bir özel otopark ve dört metrekarelik depo alanı tahsis edilmiştir. Levent Loft'ta yer alan tüm konut birimleri, loft tipi yapıların dört temel endüstriyel karakteristik öğesi olan 'yüksek tavan, serbest plan, çıplak strüktür ve geniş pencerelere' sahip tek mekan olgusu hakimdir (Şekil 17 ve 18).

¹⁷ Lokumcu, 2014.

Levent Loft, konut tipolojisi kapsamında kurgulanmış barınma kültürü, yüksek tavanları, mümkün olduğu kadar az kullanılan duvarlarla kesintisiz alanları, serbest plan anlayışı, loft ruhunu taşıyan ana yapı strüktürünün gizlenmediği, kişisel tercihlere göre tanımlanabilir ve tasarlanabilir özgün mekânları, tek parça geniş pencereleri, kullanılan doğal malzeme ve detaylar ile dikkat çekici bir tasarım örüntüsünü sergilemektedir. Konutlar, açık, yoğun ışık alan, yaşanılan mekânın tümüne hükmedebilen, pratik, dinamik ve özgür bir ev hayatı sunmaktadır. Konutların genel olarak iç mekân karakteristikleri ve niteliksel özellikleri incelendiğinde, oturma alanı, yemek yeme alanı, yarı açık ya da açık mutfağın bulunduğu geniş bir ana mekân, bölücü bir elemanla ayrılmış yatma alanları, banyo-tuvalet, çamaşır ve ütü alanı, yaşam mekanına açılan bir antre plan şemalarında tekrar etmektedir. Genel tasarım anlayışı içerisinde yatak odası ve banyonun mahremiyetini sağlayan sabit duvarlardaki ve mekânsal geçişlerdeki sürme kapı, tek mekân olgusunu güçlendiren açık alan kurgusu, kullanıcının mekânı kişileştirmesine müsaade eden bir esneklik sağlamaktadır. Bu esneklik sayesinde kullanıcı içinde tatmin olduğu bir mekânı kendisi kurgulamaktadır. Geçirgen alanlar hacmin ferahlığı sağlamakta ve aynı zamanda yaşam ve üretimin aynı

Şekil 17. Levent Loft örnek daire planı.

mekânda uyumlu sürdürülmesine de en uygun platformu oluşturmaktadır. Proje içerisinde tüm birimler ve tipolojiler benzer plan anlayışı ve sistem içerisinde tasarlanmıştır. Mekânda kullanılan bölüntü elemanları, mekânı tek bir birim olarak ele almayı sağlayan akıllı dolaplar ve sürme kapılar ile gerçekleştirilmekte ve böylece oda kavramı ortadan kaldırılmaktadır (Şekil 19).

Özetle Levent loft projesi, kullanıcı ihtiyaçları, istek ve gereksinimleri doğrultusunda, değiştirilebilir bir iç organizasyon sağlayan kişiselleştirilebilir ve esnek mekânların bütünlüğü ve özgünlüğü esas alınarak tasarlanmıştır. Konut alanları içerisinde kat yükseklikleri ortalama üç ile altı buçuk metre arasında değişmektedir. Loft dairelerin tavan yükseklikleri, binanın karkas yapısı korunduğundan, günümüz konutlarında olduğundan daha fazladır ve çeşitli katlarda farklılık göstermektedir. Birimlerde çıplak strüktür anlayışı hâkimdir, taşıyıcı kirişler ve kolonlar, mekân içinde algılanmaktadır.

Levent Loft kullanıcı profili analizi

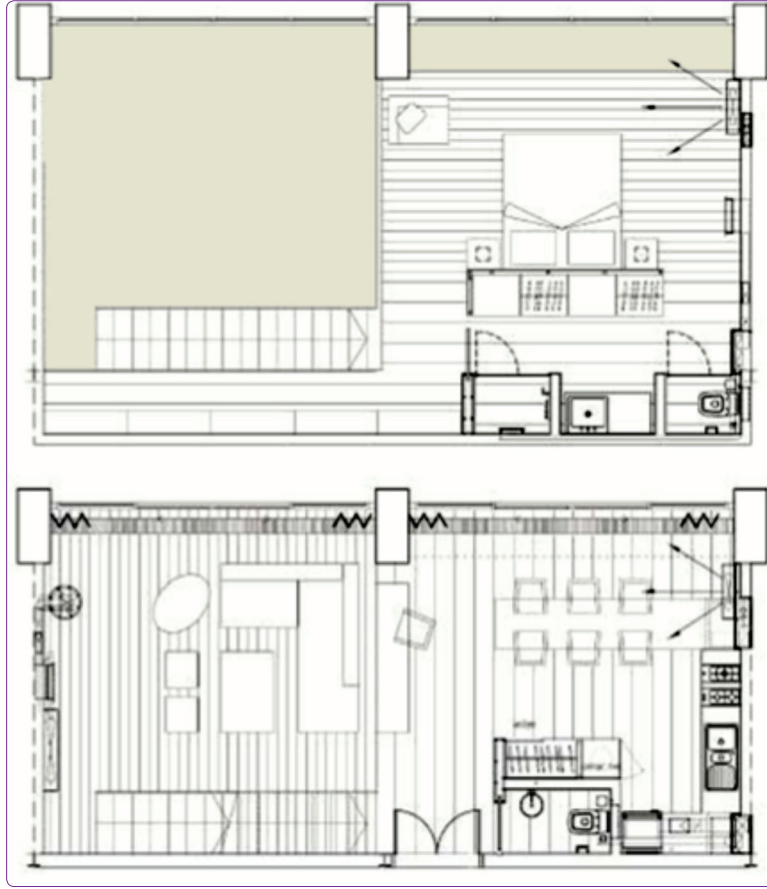
Levent Loft kullanıcı kimliğinin, kullanıcı ile konut mekanları arasındaki sosyal ve fiziksel ilişkinin makalenin giriş bölümünde de belirtilen bağlamlar ekseninde araştırılması, irdelenmesi ve tespit edilmesi amacı ile 144 kullanıcıdan 34’ü ile yoğunluğu kapalı uçlu soruların oluşturduğu bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Uygulanan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, ‘demografik özellik ve sosyokültürel karakter’, ikinci bölüm, ‘yaşam biçimi özellikleri’, üçüncü

bölüm ise ‘komşuluk ilişkileri’ analizini kapsamaktadır. Doldurulmuş 34 anket formundaki veriler SPSS programına aktararak değerlendirilmiştir. Oluşturulan grafikler ve tablolar ile birlikte kullanıcı profili, loft mekân karakteri, kullanıcı-mekân arasındaki etkileşim ve yansımalar gibi unsurlar değerlendirilmiştir.

Kullanıcı profili analizini hedefleyen birinci bölüm; kullanıcıların demografik özellik ve sosyokültürel karakterini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu bağlamda bu bölümde yer alan sorular; kullanıcıların yaş, cinsiyet, medeni hal, konut birimini paylaşım durumları ve mülkiyet, eğitim ve mesleki durumları, gelirleri gibi konular hakkında bilgi almak üzere hazırlanmıştır. Anket çalışmasının ikinci bölümü kullanıcı ve loft mekân arasındaki ilişkinin analizini kapsamaktadır.

Şekil 18. Levent Loft konut oturma alanı.

Şekil 19. Levent Loft asma katlı konut planı.

Bu bağlamda bu bölümde yer alan sorular kullanıcıların; loft konutu tercih etme sebeplerinde etken olan unsurlar, loft konutlarını kullanma şekilleri, loft planlamasında etken olan 'tek mekan olgusunun' etkileri, aidiyet, kişiselleştirme, mahremiyet, endüstriyel öğeler ve mekana yansımaları, tefriş elemanları ve mekan organizasyonları gibi faktörlerin kullanıcı üzerindeki etkilerini ve analizini belirlemeye yönelik olarak hazırlanmıştır. Üçüncü bölümde ise Levent Loft komşuluk ilişkileri, kullanıcılara sağlanan sosyal olanakları kullanım sıklıkları, konularındaki görüşleri alınmıştır. Ayrıca kullanıcıların gelecek ile ilgili görüşleri sorgulanarak, taşınma düşünceleri ve bir sonraki konut tercihlerinin öngörülen tipolojisi ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Son olarak kullanıcılardan loft yaşamını genel olarak değerlendirmeleri istenmiştir.

Demografik özellik ve sosyokültürel karakter

Anket formunun bu bölümünde kullanıcılarının demografik özellik ve sosyokültürel karakterini belirlemeye yönelik bilgi edinilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, Levent Loft kullanıcılarının anket formunun uygulandığı 34 kişi arasında, yüzde 55.9'unun erkek, yüzde 44.1'inin kadın olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Levent Loft kullanıcılarının anket formunun uygulandığı 34 kişi arasında yüzde 47.1'lik çoğunluğunun '25-39 arası' yaş grubuna ait olduğu belirlenmiştir. Kullanıcıların yüzde 26.5'i '40-49 arası', yüzde 14.7'si '50-64 arası', yüzde 8.8'i '18-24 arası' ve yüzde 2.9'u 65 ve üzeri yaş gruplarındandır (Tablo 2).

Levent Loft kullanıcılarının anket formunun uygulandığı 34 kişi arasında, yüzde 47.1'i evli, yüzde 38.2'si bekar ve yüzde 14.7'si eşinden ayrılmıştır (Tablo 3).

Konut biriminde kendileri dahil kaç kişi olduğunun sorulduğu soruya cevap veren 34 kişinin yüzde 38.2'si yalnız yaşamakta olduğunu belirtmiştir. Yüzde 35.3'ü ise konut biriminde kendileri dahil 2 kişi yaşadığını belirtmiştir, yüzde 20.6'sı üç kişi yaşamakta olduğu, (Tablo 4) yüzde 44.1'inin ailesi ile yaşadığı tespit edilmiştir. Yüzde 17.6'lık kısım ise arkadaşları/arkadaşı ile yaşadığını belirtmiştir. Kullanıcıların yüzde 67.7'si kiracı, yüzde 32.3'ü ise ev sahibidir (Tablo 5 ve 6).

Levent Loft kullanıcılarının hane halkı toplam gelir aralıkları ile ilgili soruya yanıt veren kişilerin yüzde 29.4'lük ve yüzde 29.4'lük eşit dağılan çoğunluğu aylık gelirlerini 15.000 TL-20.000 TL arası ve 20.000 TL

Tablo 1. Levent Loft kullanıcı profili cinsiyet analizi

	Sıklık	Yüzde (%)
Erkek	19	55.9
Kadın	15	44.1
Toplam	34	100.0

Tablo 2. Levent Loft kullanıcı profili yaş aralığı analizi

	Sıklık	Yüzde (%)
18-24	3	8.8
25-39	16	47.1
40-49	9	26.5
50-64	5	14.7
65 ve üzeri	1	2.9
Toplam	34	100.0

Tablo 3. Levent Loft kullanıcı profili medeni durum analizi

	Sıklık	Yüzde (%)
Evli	16	47.1
Bekar	13	38.2
Ayrılmış	5	14.7
Toplam	34	100.0

Tablo 4. Levent Loft birim konutta yaşayan kişi sayısı analizi

	Sıklık	Yüzde (%)
1	13	38.2
2	12	35.3
3	7	20.6
4	2	5.9
Toplam	34	100.0
Ailede ortalama yaşayan kişi sayısı	1.94	

Tablo 5. Levent Loft konut birimini paylaşım durumu analizi

	Sıklık	Yüzde (%)
Yalnız yaşıyorum	13	38.2
Ailemle yaşıyorum	15	44.1
Arkadaşım/Arkadaşlarımla yaşıyorum	6	17.6
Toplam	34	100.0

Tablo 6. Levent Loft’ta mülkiyet durumu

	Sıklık	Yüzde (%)
Ev sahibiyim	11	32.3
Kiracıyım	23	67.7
Toplam	34	100.0

Tablo 7. Levent Loft’ta hanehalkı aylık gelir durumu

	Sıklık	Yüzde (%)
5000 TL altı	1	2.9
5001-10000 TL	5	14.7
10001-15000 TL	8	23.5
15001-20000 TL	10	29.4
20000 TL ve üzeri	10	29.4
Toplam	34	100.0

Tablo 8. Levent Loft kullanıcı profili eğitim durumu

	Sıklık	Yüzde (%)
Lise mezunu	2	5.9
Üniversite mezunu	28	82.4
Yüksek lisans mezunu	4	11.8
Toplam	34	100.0

üzeri olarak belirtirken, yüzde 23.5’i 10.000 TL-15.000 TL arası, yüzde 14.7’si 10.000 TL-5.000 TL arası, yüzde 2.9’u 5.000 TL’den az seçeneklerini işaretlemişlerdir (Tablo 7).

Kullanıcıların eğitim seviyeleri ile ilgili sorunun yanıtlarına göre, kullanıcıların %82.4’ü üniversite, %11.8’inin ise yüksek lisans mezunu olduğu saptanmıştır (Tablo 8).

Levent Loft kullanıcılarının demografik yapısına ba-

kıldığında homojen bir kitleye sahip olduğu; ekonomik olanakları yüksek, eğitilmiş, genç, yalnız yaşayan bireylerin veya çoğunlukla çocuksuz, kent kökenli, beyaz yakalı çiftlerin yaşadığı saptanmıştır.

Loft mekân ve kullanıcı etkileşimi

Bu bölümdeki sorular, kullanıcıların loft yaşamını tercih sebeplerini ve Levent Loft’un mekânsal özellikleri ve bu özelliklerin kullanıcı üzerindeki etkisini sorgulamayı hedeflemiştir.

Tablo 9. Loft yaşam biçimini tercih etmede etkili olan unsurlar

	Ortalama	Araştırmaya katılan kişi sayısı
Güvenlik	4,76	34
Kapalı otopark	4,74	34
Kent merkezinde oluşu	4,41	34
İç mekân kurgusu ve esnek tasarım anlayışı	4,35	34
Bulunduğu kentsel çevre	4,21	34
Kentsel aktivite ve servislere ulaşım	4,15	34
Çalışma alanına ulaşım	4,09	34
Mimari proje özellikleri	4,09	34
Prestij-Statü	3,88	34
Metro hattına kolay ulaşım	3,74	34
Hizmetler ve olanaklar	3,53	34
Komşuluk ilişkileri	1,97	34

Kullanıcıların, loft yaşam biçimini tercih etmede etkili olan unsurlar ortalama değerler alınarak unsurlara, etkili olma durumlarına göre büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Sonuçlara göre, kullanıcıların loft yaşamını tercih etmelerinde en çok etkisi olan maddeler; güvenlik, kapalı otopark, kent merkezinde oluşu, loft iç mekân kurgusu ve esnek tasarım anlayışı, bulunduğu kentsel çevre, kentsel aktivite ve servislere ulaşım, çalışma alanına ulaşım. Daha az etken faktörler kapsamında komşuluk ilişkilerinin ve mekanın endüstriyel kimliğinin loft yaşam biçimi tercihinde etken olmadığı ya da zayıf etkisi olduğu görülmektedir (Tablo 9).

Anket formunu dolduran 34 kişiden, yüzde 88.2'lik çoğunluğu Levent Loft'u konut olarak kullanmaktadır (Tablo 10).

Yine anket formunu dolduran 34 kişiden, yüzde 82.4'lük çoğunluğu konut birimini kişiselleşmeye uygun bir mekân olarak tanımlamış, yüzde 17.6'lık bölüm ise konut birimini kişiselleşmeye uygun olmayan bir mekân olarak görmüştür (Tablo 11).

Anket formunu dolduran 34 kişiden, loft konutlarını kişiselleştirmelerinde etken olan unsurları etkinliklerine göre değerlendirmeleri istenmiştir. Ortalama

değerler alınarak unsurlara göre etkili olma durumlar büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır. Bu bağlamda sırası ile mobilya, renk ve doku, dekorasyon elemanları, aydınlatma elemanları, donatı elemanları, sanatsal öğeler kullanıcıların konutlarını kişiselleştirmelerinde etkili olmuştur. Endüstriyel elemanlar ise en az etkili olan unsur olarak saptanmıştır (Tablo 12).

Anket formunu dolduran 34 kişiye, konutlarında özel ve yarı özel mekân ayrımı olup olmadığı sorulmuştur. Yüzde 76.5'lik kullanıcı konutunu özel ve yarı özel mekânlar olarak ayırmış, yüzde 23.5'lik kullanıcı ise bu ayrımı yapmadığını belirtmiştir (Tablo 13).

Mekânsal ayrım sağlayan kullanıcıların büyük bir çoğunluğu yatma alanı ve yaşam alanlarını birbirlerinden ayrı olarak kullandıklarını belirtmiştir. Anket formunu dolduran 34 kişiye, kullandıkları tefriş elemanlarının mekânsal örgütlenmede etkin olup olmadığı sorulmuştur. Kullanıcıların büyük çoğunluğu, yüzde 97.1'lik kısmı tefriş elemanlarının mekânsal örgütlenmede etkisi olduğunu belirtmiştir (Tablo 14).

Levent loft kullanıcılarından yüzde 79.4'lük kısmı konutlarında mahremiyet sağlayabildiklerini, yüzde 20.6'lık kısmı ise konutlarında mahremiyet olmadığını belirtmiştir (Tablo 15).

Tablo 10. Loft konut kullanım amaçları

	Sıklık	Yüzde (%)
Konut	30	88.2
Konut ve iş	4	11.8
Toplam	34	100.0

Tablo 11. Loft konutun kişiselleştirilme uygunluk ve uygulama durumu

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	28	82.4
Hayır	6	17.6
Toplam	34	100.0

Tablo 12. Loft konutun kişiselleştirilmesinde etkin olan unsurlar

	Ortalama	Araştırmaya katılan kişi sayısı
Mobilya	4,59	34
Renk ve doku	4,06	34
Dekorasyon elemanları	4,00	34
Aydınlatma elemanları	3,71	34
Donatı elemanları	3,62	34
Sanatsal öğeler	3,26	34
Endüstriyel elemanlar	3,24	34

Tablo 13. Loft konutta özel ve yarı özel mekan ayrımı

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	26	76.5
Hayır	8	23.5
Toplam	34	100.0

Tablo 14. Tefriş elemanlarının mekânsal örgütlenmeye etkisi

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	33	97.1
Hayır	1	2.9
Toplam	34	100.0

Tablo 15. Levent Loft’ta mahremiyetin sağlanması

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	27	79.4
Hayır	7	20.6
Toplam	34	100.0

Levent Loft kullanıcılarına, bir dönüşüm projesi olan konutlarının ve iç mekânda kullanılan malzeme ve detayların endüstriyel dönemi anımsatma durumu sorulmuş, yüzde 94.1’lik çoğunluğu konutlarında endüstriyel dönemi anımsadıklarını belirtmiştir ‘Yüksek tavan, geniş pencereler, serbest plan anlayışı, çıplak strüktür, renk doku ve malzemeler, kullanılan mobilya ve donatı elemanları, detaylar’ unsurlarından hangilerinin loft konuta endüstriyel karakter kazandırdığını belirlemek

Tablo 16. Levent Loft’ta iç mekânda kullanılan malzeme ve detayların endüstriyel dönemi anımsatması

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	32	94.1
Hayır	2	5.9
Toplam	34	100.0

Tablo 18. Levent Loft’ta konutun özgür bir birim ve hayat sunması

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	33	97.1
Hayır	1	2.9
Toplam	34	100.0

Tablo 19. Levent Loft’ta konut mobilyaların çok amaçlı kullanıma uygunluğu

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	27	79.4
Hayır	7	20.6
Toplam	34	100.0

amacı ile kullanıcılardan bu unsurlara katılıp katılmadıklarını belirtmeleri istenmiştir. Bu doğrultuda kullanıcılar sırası ile; yüksek tavan, geniş pencereler, çıplak strüktür, serbest plan anlayışının loft konuta endüstriyel karakter kazandırdığını belirtmişlerdir (Tablo 16 ve 17).

Anket formunu dolduran 34 kişiye, yaşadıkları konutun kullanıcıyı yansıtılabilirliği ve kendilerini ifade edebilmekte özgür bir birim olup olmadığı sorulmuştur. Kullanıcıların 97.1’lik büyük çoğunluğu konutlarının kendilerini yansıttığını ve kendilerini ifade etmekte özgür bir birim olduğunu belirtmiştir (Tablo 18).

Levent Loft kullanıcılarına, konutlarında yer alan mobilyaların çok amaçlı kullanıma uygun olup olmadığı sorulmuştur. Kullanıcıların yüzde 79.4’lük bölümü konutlarında yer alan mobilyaları çok amaçlı kullanıma uygun bulmuş, yüzde 20.6’lık bölümü ise konutlarında yer alan mobilyaları çok amaçlı kullanıma uygun bulmamıştır (Tablo 19).

Kullanıcıların, loft konut iç mekânlarında sanatsal değeri olan ve endüstriyel izler taşıyan objeleri kullanım durumu sorgulanmıştır. Bu bağlamda kullanıcıların, yüzde 64.7’lik bölümü iç mekânlarında sanatsal değeri

olan objelerin, yüzde 32.4'lük bölümü ise endüstriyel izler taşıyan objelerin yer aldığını belirtmişlerdir.

Levent Loft kullanıcılarına, bir dönüşüm projesi olan konutun ve iç mekânda kullanılan malzeme ve detayların endüstriyel dönemi anımsatma durumu sorulmuş, yüzde 94.1'lik çoğunluğu konutlarında endüstriyel dönemi anımsadıklarını belirtmiştir. Bu doğrultuda kullanıcılar sırası ile; yüksek tavan, geniş pencereler, çıplak strüktür, serbest plan anlayışının loft konutta endüstriyel karakter kazandırdığını belirtmişlerdir (Tablo 20 ve 21).

Kullanıcılara, hayallerindeki loft konutta yaşayabilme durumu sorulmuştur. Bu bağlamda yüzde 82,4'lük bölüm hayallerindeki loft konutta yaşadıklarını, yüzde 17.6'luk bölüm ise hayallerindeki loft konutta yaşamadıklarını belirtmiştir (Tablo 22).

Komşuluk ilişkileri ve sosyal olanaklar

Levent Loft komşuluk ilişkilerinin ve sosyal olanakların irdelendiği bölümde; Levent Loft kullanıcılarının, komşuluk ilişkileri, kullanıcılara sağlanan sosyal olanakları kullanım sıklıkları konularındaki görüşleri alınmıştır. Ayrıca kullanıcıların gelecek ile ilgili görüşleri sorgulanarak, taşınma düşünceleri ve bir sonraki konut

tercihlerinin öngörülen tipolojisi ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Son olarak kullanıcılardan loft yaşamını genel olarak değerlendirmeleri istenmiştir. Anket formunu dolduran Levent Loft kullanıcılardan ilk olarak komşuluk ilişkileri ile ilgili analiz yapmak amacı ile çeşitli önermeleri olumlu veya olumsuz olarak değerlendirmeleri istenmiştir. Kullanıcıların %60'ından fazlasının belirttiği görüşler; loft yaşayanlarının birbirlerini tanımadıkları, buraya taşındıktan sonra komşu sahibi olmadıkları, komşuları ile ortak noktaları olmadığı, komşuluk aktivitelerine katılmadıkları yönündedir. Bunların yanında, kullanıcıların geneli; loft yaşayanlarının birbirleri ile yakın sosyal statüde olduğunu ve loft yaşamının homojen bir kitleye hitap ettiğini belirtmiştir (Tablo 23).

Levent Loft kullanıcılarından, kendilerine sağlanan olanakları kullanım sıklıklarına göre değerlendirme istenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre kullanıcıların en çok kullandıkları hizmetin kapalı otopark olduğu, en az kullanılan hizmetin ise temizlik hizmeti olduğu saptanmıştır. Buna ek olarak kullanıcıların genelinin; konut birimi deposu, lobi ve resepsiyon hizmetlerini sık kullanmakta olduğu, restoran, kat görevlisi, kuaför hizmetlerini nadiren kullanmakta olduğu saptanmıştır. Levent Loft'tan taşınma düşünceleri ile ilgili soruya, kullanıcıların %79.4'ü taşınmayı düşünmüyorum yanıtını vermiştir (Tablo 24).

Anket formunu dolduran Levent Loft kullanıcılarına, loft konutlarından taşınmayı düşündüklerinde hangi ko-

Tablo 20. Levent Loft iç mekânda sanatsal objelerin yer alması

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	22	64.7
Hayır	12	35.3
Toplam	34	100.0

Tablo 21. Levent Loft iç mekânda endüstriyel objelerin yer alması

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	11	32.4
Hayır	23	67.6
Toplam	34	100.0

Tablo 22. Levent Loft'un kullanıcı hayalindeki konut olması

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	28	82.4
Hayır	6	17.6
Toplam	34	100.0

Tablo 23. Levent Loft'ta komşuluk ilişkileri

	Evet	Hayır
Loft komşuluk ilişkilerinden memnunuz	52.9	47.1
Loft sakinlerinden pek tanıdığım yok	82.4	17.6
Komşularıyla ortak noktalarımız var	38.2	61.8
Loftta pek çok iyi komşu sahibi oldum	11.8	88.2
Komşuluk aktivitelerine katılıyorum	17.6	82.4
Komşularıyla yakın sosyal statüde olduğumuzu düşünüyorum	76.5	23.5
Loft yaşamı homojen bir kitleye hitap ediyor	79.4	20.6

Tablo 24. Levent Loft konuttan taşınma düşüncesi

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	7	20.6
Hayır	27	79.4
Toplam	34	100.0

nut tipolojisini tercih edecekleri sorulmuştur (Tablo 25).

Bu soruya yanıt veren 34 kişinin yüzde 44.1’i loft konut seçeneğini işaretlemiştir. Loft konut tipolojisinden sonra en fazla kişi tarafından seçilen konut tipi; yüzde 29.4’lük oranla kapalı site içi az katlı ev seçeneği olmuştur.

Loft konuttan sonra tercih edecekleri konut tipolojisi ile ilgili olarak ‘loft’ seçeneğini işaretlemeyen kişilerden; bu düşüncelerinin nedeni olabilecek çeşitli görüşlere katılıp katılmadıklarını belirtmeleri istenmiştir (Tablo 26).

Elde edilen sonuçlara göre, kullanıcıların büyük çoğunluğu, bir sonraki konut tercihlerinin loft konut olmayışının nedenleri; çocuklara uygun alanların olmayışı, açık alan kullanımının kısıtlı oluşu, aidat miktarının yüksek oluşu şeklinde belirtmişlerdir.

Anket formunu dolduran kullanıcılardan tüm sorular ışığında, Levent Loft ile ilgili genel değerlendirme yapmaları istenmiştir. Kullanıcıların yüzde 67.6’sı loft yaşamının tatmin edici olduğunu, yüzde 8.8’i kesinlikle tatmin edici olduğunu, yüzde 23.5’i emin olmadıklarını

Tablo 25. Levent Loft kullanıcılarının bir sonraki konut tercihi

	Sıklık	Yüzde (%)
Kapalı site içi apartman bloğu	2	5.9
Bağımsız giriqli az katlı ev	7	20.6
Kapalı site içi az katlı ev	10	29.4
Loft konut	15	44.1
Toplam	34	100.0

Tablo 26. Bir sonraki konut tercihinin loft konut olmamasının nedenleri

	Sıklık	Yüzde (%)
Bu yaşam tarzı bana göre değil	3	15.8
Serbest plan anlayışı ve tek mekân olgusu yaşam tarzına uygun değil	5	26.3
Aidat miktarı çok yüksek	16	84.2
Kendimi buraya ait hissetmiyorum	2	10.5
Kent merkezinde yaşamaktan memnun değilim	2	10.5
Özel hayatımı dilediğim gibi yaşamıyorum	2	10.5
Açık alan kullanımı kısıtlı	18	94.7
Çocuklara uygun bulmuyorum	19	100.0

Tablo 27. Levent Loft hakkında genel değerlendirmeler

	Sıklık	Yüzde (%)
Kesinlikle tatmin edici	3	8.8
Tatmin edici	23	67.6
Emin değilim	8	23.5
Tatmin edici değil	-	-
Kesinlikle tatmin edici değil	-	-
Toplam	34	100,0

belirtmiştir. Kullanıcılar içerisinde tatmin edici değil ve kesinlikle tatmin edici değil seçeneklerini işaretleyen kullanıcı bulunmamaktadır (Tablo 27).

Değerlendirmeler ve sonuç

Levent Loft konut yerleşkesinde 34 kullanıcı ile yapılan anket çalışmasında elde edilen veriler bağlamında, Levent Loft kullanıcılarının demografik yapısının homojen bir kitleye sahip olduğu; ekonomik olanakları yüksek, eğitilmiş, genç, kentsoylu, yalnız yaşayan veya çoğunlukla çift kişilik aileye sahip çocuksuz bireylerin ortak bir profil oluşturduğu saptanmıştır.

Kullanıcıların loft yaşamını tercih etmelerinde en çok etkisi olan sebepler; güvenlik konforu, kapalı otopark imkanı, binanın kent merkezinde oluşu, loftun özgün tek iç mekân kurgusu ve esnek tasarım anlayışı, bulunduğu kentsel çevre, kentsel aktivite ve servislere ulaşım ve çalışma alanına ulaşım kolaylıklarıdır. Komşuluk ilişkilerinin loft yaşam biçimini tercihte etken olmadığı belirlenmiştir.

Levent Loft kullanıcılarının çoğunluğu konut birimini kişiselleştirmeye uygun bir mekân olarak tanımlamış ve sırası ile mobilya, renk ve doku, dekorasyon elemanları, aydınlatma elemanları, donatı elemanları, sanatsal öğelerin kullanıcıların konutlarını kişiselleştirmelerinde etkili olduğu saptanmıştır. Endüstriyel elemanlar ise en az etkili olan unsur olarak göze çarpmaktadır.

Kullanıcıların büyük çoğunluğu, tefriş elemanlarının mekânsal örgütlenmede etkisi olduğunu belirtmiştir. Mekânsal ayrımlar sağlayan kullanıcıların büyük bir çoğunluğu yatma alanı ve yaşam alanlarını birbirlerinden ayrı olarak kullandıklarını belirtmiştir. Bu anlamda konut içindeki mahremiyeti sağlamışlardır. Loft kullanıcıların büyük çoğunluğu, konutlarının kendilerini yansıttığını ve kendilerini ifade etmekte özgür bir birim olduğunu, kullandıkları mobilyaların ise çok amaçlı ve esnek kullanıma uygun olduğunu belirtmiştir.

19. yüzyıldan günümüze loft konut mekan kurgusunun evrimi irdelendiğinde söz konusu sürecin iki ayrı bölümde, loft tipolojisinin iki ayrı jenerasyon içerisinde ele

alınabileceği açıktır. Birinci jenerasyon loft mekan (doğal loft, gerçek loft ve ara loft) anlayışı, barınma + çalışma fonksiyonlarını içeren bir tür Ortaçağ evi, konut – atölyesidir. Mekan tek bir endüstriyel arketipli (eski antrepo, depo gibi liman ya da tersane işletme binaları ya da işlevsiz bırakılmış sanayi binaları) hacmin, toplumun “öteki”lerinin, bohem, marjinal birey ya da bireylerin kayıt dışı, düşük bütçeli girişimine bağlı olarak doğal dönüşümü sonucu barınma ve çalışma ortamına evrilmiştir. Kent içinde, kent merkezinde bulunan birinci jenerasyon loftlar majör konut üretim piyasasının ve konut sektörünün dışında, hatta bu sisteme alternatif ya da karşıt bir oluşumdurlar. Bir mülkiyet değil, geçici kira mekanlarıdır. Bakım, onarım, temizlik ve bunun gibi tüm yapı gereksinimleri kullanıcıları tarafından karşılanmıştır.

İkinci jenerasyon loft konutlar (sahte ya da yeni loftlar) orjinleri itibariyle endüstriyel arkeolojik değeri, arketipi olmayan, genellikle “star” mimarlar tarafından yeni bir mimarlık ürünü olarak tasarlanmış, güncel konut konforunu ve kente ulaşım, işyerine ulaşım kolaylığını, güvenli, sosyal donatılarla desteklenmiş içe dönük, birinci jenerasyonun taklidi anonim mekanlardır. Söz konusu tipoloji, çoğunlukla boş kalan atıl durumdaki fabrika, atölye, depo gibi endüstriyel yapıların değerlendirilerek dönüştürülmesi yerine loft yapıların tipolojik özelliklerinin en belirgin noktaları kullanılarak ve bu yapıların dönüşümünün mimari bir ekip tarafından taklit edilerek tasarlanması ile ortaya çıkmaktadır. Mevcut konut üretimi siteminin içindedirler ve hatta bu alışverişin zirvesinde konumlanırlar. Birinci jenerasyon kullanıcı profiline tersine toplumun ortalama, kent soylu, varlıklı, iyi hatta yüksek eğitim düzeyine sahip, yüksek profilli, güç sahibi, birey, çift ya da çekirdek aile yapısında beyaz yakalı kesimi, ikinci jenerasyon loftun alıcıları ve kullanıcılarıdır. İkinci jenerasyon, ‘sahte’ ya da ‘yeni loft’ konutlar, tek mekan olgusuna kısmen bağlı, ortak alandan özel alana fiziksel bir hiyerarşi barındıran, daha çok tasarımcının örgütlediği mekansal kişiselleşmelere imkan verirler. Yüksek bütçe ile üretilmişlerdir ve satış değerleri yine son derece yüksektir. Kullanıcı kiracı konumundan mal sahibi konumuna dönüşmüştür. Birinci jenerasyon loft konutlarda, mevcut malzemeler ile endüstriyel doku korunurken, yeni yapılarda endüstriyel doku son teknoloji ürünü, pahalı malzemeler kullanılarak oluşturulmaya çalışılmaktadır. Yüksek fiyatlı malzemelerin kullanılması yapım maliyetlerini dolayısıyla kullanıcının mekâna sahip olma veya mekânı kiralama maliyetini arttırmakta, bu durumda loftların ilk kullanıcıları olan alt gelir sınıfına mensup insanların tam tersine yüksek gelir sınıfına mensup insanları loft mekânların yeni kullanıcıları haline getirmektedir.

Loft mekan anlayışının yaklaşık yüzelli yıllık gelişim, değişim ya da başkalaşım tarihi bağlamında Levent Loft Projesi, içerdiği fiziksel koşullar, proje konsepti ve uygulama, yüksek profilli kullanıcı karakteristikleri, kullanıcının temsil ettiği ve gösterdiği gerçeklik değeri bakımından ikinci jenerasyon loft grubuna dahil edilebilir. Türkiye ve İstanbul’da, kullanıcı profili için ‘daha yüksek nitelikli’ daha pahalı müstakil konut ve ‘aile’ hayatına geçiş öncesi satın alınmış bir ‘kısa süreli bohem hayat deneyimi’ sunan loft mekan, adeta bir moda akımı haline gelerek statü sembolüne dönüşmüş ve bu da yatırımcılar için sayıları giderek artan kullanıcıları ile talep ve tercih edilir hale gelmelerini sağlamıştır. Her ne kadar birinci jenerasyon loft yapıların endüstriyel karakteristik öğeleri olan serbest planları, yüksek tavanları, açıkta bırakılmış strüktürel öğeleri, geniş pencereleri günümüzde var olan loft yapılarda yer alsada, bu yapıların ruhunu oluşturan, serbest plan anlayışı ve gereksinimler çerçevesinde ortaya çıkan, dağınık mekân organizasyonları, geçicilik havası ve mekânın çok fonksiyonlu oluşunun (barınma ve çalışma potansiyeli) yerini düzenli, kullanıcı ve mimar tarafından oluşturulmuş yapay mekân organizasyonlarına ve tek fonksiyonlu mekânlara bıraktığı düşünülmektedir. Tek fonksiyonlu ve genellikle sadece konut olarak kullanılan bu yapıların kullanıcı profiline üst gelir sınıfına yükselmesiyle, kullanıcı ihtiyaçları bakım, onarım, temizlik ve bunun gibi tüm konut gereksinimleri ile ilgili hizmetlerin yapı bünyesinde çalışan elemanlar tarafından karşılandığı; lobi, havuz, spa, spor salonu gibi birçok sosyal aktivite alanı barındıran otel konseptine, melez yaşam deneyimleri sunan, kapitalist coğrafyaların geçici, pahalı sivil iç mekanları haline geldikleri söylenebilir. Bu bağlamda, Türkiye’deki loft deneyimi, ülkedeki konut kültürüne ilham verici olmaktan çok mevcut kapitalist düzeni, konut inşaat sektörünü ve yan sanayi alanlarını beslemeye devam eden nicelik anlamında tetikleyici, geçmiş olmayan ve daha ilk baştan başkalaşmış, deforme bir unsur, sıradanlaştırılmış bir özel, İstanbul’un ikili yapısına uygun bir ikili içerik inşası olarak ülkenin konut tarihinde yer edinmiş gibi görünmektedir.

Kaynaklar

- Banks, O., Tanqueray, R. (1999) *Lofts, living in space*, New York, Universe Yayıncılık.
- Berens, C. (2011) *Redeveloping industrial sites: a guide for architects, planners and developers*, New Jersey: John Wiley & Sons Yayıncılık.
- Deane, P. (1979) *The first Industrial Revolution*, Cambridge, Cambridge Üniversitesi Yayını.
- Field, M., Irving, M. (1999) *Lofts*, Chicago, Gingko Press Yayınları.
- Garvin, A. (2002) *The American City: what works, what doesn't*, New York, McGraw-Hill Yayınları.

- Glass, R. (1964) Introduction: aspects of change. In London: Aspects of Change, Centre for Urban Studies, Londra: MacKibbon and Kee Yayınları.
- Hamnett, C., Whitelegg, D. (2007) “Loft conversion and gentrification in London: from industrial to postindustrial land use” *Environment and Planning, A.* 39(1), s. 106 - 124.
- Hornick, S., O’Keefe, S. (1984) “Reusing Industrial Loft Buildings for Housing: Experiences of New York City in Revitalization and Misuse” *Journal of Urban and Contemporary Law*, s.27-41.
- Karagöz, Z. (2007) “Tasarımda Loft Anlayışı” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Lorente Pedro, J. (2000) *Art neighbourhoods, the city’s beating art-locality, Regeneration & Divers[cities]*, New York, McGraw-Hill.
- O’Kelly, E., Dean, C. (2007) *Conversions*. London: Laurence King Publishing.
- Zukin, S. (1982) *Loft living, culture and capital in urban change.*, New York, Rutgers University Publishing.

Anahtar sözcükler: Endüstriyel miras; konut kültürü; konut tipolojisi; Loft konsepti; mekansal başkalaşım.

Key words: Industrial heritage; housing culture; housing typology; loft concept; transformation of space.